

ELUTÖÖ

SIMO NÖMME 60

Mina olen Oonurme poiss, seal metsade keskel sündinud, kasvanud ja koois käinud. Mu isa oli põllumees, aga ta suri varakult, olin kaheksa-aastane, kui mu kantseldajaks ja kasvatajaks jäi vanaema vennad. Nad mõlemad said sõjas surma. Juba kolmeteistkümnenda-aastaselt pidin iseseisvat elu alustama, mehe eest väljas olema, kündma, külvama ja lõikama. Äkke järel tuli aga hakata käima kuueaastaselt, lausus Simo Nõmme.

Raegusi noori vaadates tundub see kõik üpris veidrana ja nagu pisut pateetilise-na, aga nii see tõesti oli. Aeg oli niisugune. Ümbrus, vanemate tegevus mõjutab lapse mängu. Nagu ta mäletab, olid need tollel ajal ikka rohkem seotud koduloomadega. Tudu kandis ka metsaöödega, kas või väikeste mängu-paberipuuvirmadega. Mänguasjad olid ju kallid, kes neid osta jõudiski. Koduloomad, sarvilised lõigati välja leppapuust ja hobused olid nagu ikka kõverate kaeltega. Veel kesk-ealistelegi tuleb see tuttav ette.

Sõjajärgne aeg muutis Tudu kandi rahva elu märgatavalt. Tähtsamaks kui põllutöö sai tegevus metsas. Ülesehitustööks vajas riik palju puitu, palke, kütet. Tuli metsatöökohustus. Viimane tõi Tudu se sadu inimesi. Neile tuli leida öömaja, sageli saed ja kirved, viilid, voodid ja kõigele lisaks vahel ajalehedki.

«Nüüd vaatan, et mõni mees ei saa hakkama viie inimese töölepanemisega,» nendib tema.

Nii algas Simo Nõmme paarriaastaste tsüklitega töömehe-tee. Kaks aastat künnik, paar aastat meister, niisama pikka

aega metsapunkti tehniline juhataja, siis metsapunkti juhataja. Tõsi on see, et viimases ametis tuli olla rohkem aega.

Tudu metsapunkt oli tollel ajal meie vabariigi suurim. Töömaht oli võrdne nii mõnegi metsakombinaadi omaga. Viisteist aastat oli Simo Nõmme metsapunkti ametis. Te-

gi kaasa kogu tehnilise arengu kahemehesagedest raie-langil kuni moodsate mootorsaagideni. Valutult ja kergelt ei läinud kogu see töö sugugi. Paljud inimesed olid vanas ja harjunus kinni. Kui metsa toodi elektrisaed, siis püüdsid nii mõnedki mehed tõestada, et nad kahemehesaga käisiti rohkem suudavad. Gaasilamp põlemas puuksaks (talvapäevad on ju lühikesed), püüdsidki nad alguses rohkem teha. «Elu aga nõudis oma. Elektrisaagidel oli suuri eeliseid, ent ka miinuseid. Eriti palju tüli oli järelelohisevate ja alatasa kusagile kinni jäävate juhtmetega. Enne aga kui metsa jõud-

sid «Družba» mootorsaed, tehti läbi veel üks etapp. Need olid «Vakob»-kahemehemootorsaed, mis kaalusid üle nejakümne kilo. Üks mees hoidis plaadist, teine oli motorist. Nende kohmakate riistade eluiga ei kujunenud aga pikaks.

Ainuüksi raielankidele miinivat raudteed oli Tudu metsapunktil seitskümmend kuus kilomeetrit, peale selle autode kilpteed. Nii ühte kui teist tuli alatasa edasi tõsta.

1962. aastast sai Simo Nõmme Rakvere Metsamajandi direktor.

«Ega see metsapunkti saepuruhunnik mulle eriti ei meeldinud,» ütleb ta ise. Metsamajandis tuli alustada aga just tööstuslikust küljest nii

aegu midagi järele jäänud. Meil on linnas 96 korterit, aga ületuleval aastal peame alustama veel ühe 30 korteriga elumaja ehitamist,» lausub metsamajandi direktor. Metskondades peab aga alustama ehitustööde teist ringi. Paljud vanemad inimesed jäävad pensionile, neilegi on eluaseta tarvis. Muutub elu kvaliteet. Peale on kasvanud metsaülemate noor põlvkond, Kunagisest ülematest ei ole enam kedagi tööle jäänud. Ja seegi on e.ü seadus. Metsaülematel lasub tegeliku töö kogu vastutus ja raskus.

«Metsamajanduse tööstuslikku külge me eriti suurendada ei suuda, küll aga mitmeid kõrvalkasutusarhuseid. Need annavad rohkemaid rakendusvõimalusi mitte ainult mees-tele, vaid ka naistele. Roosi-aiale ja konservivabrikule võib küll mõnigi viltu vaadata. Aga Simo Nõmme lausub: «Kullengal olime kunagi tööjõuga väga hädas, nüüd on meil seal korralik taimeaed.» Metsa kõrvalkasutus võimaldab seega ka põhiülesandeid paremini täita.

Kuidas puhkab Simo Nõmme?

Jahilkaik aitab muidugi liikumisvaegusest üle saada. Jahindusklubi esimehena kipuvad murelained üle pea lööma. Jaht on arenenud, ent pahandusedki kipuvad tulema ja kord on kerge käest minema.

«Ega minusugusel mehel kodus pikemast puhkusest suurt midagi välja tule, sant on see olek, ei ole nagu töö ega puhka ka. Sanatoorium on muidugi teine asi, vererõhk mõne päevaga normis nagu noorel mehel. Ja vahel tunnen, et tõmbab kodukanti, siis pean Oonurmes ära käima. Tööjärele ju suurt sinnakanti ei satu. Tudu Metsamajandi meestega jõudsin kokkuleppele ja vana Oonurme koolimaja, mille katus juba võhma läbi laskis, sai korda. Ei või ma vaadata lagunema kippuva vaadatud maju,» ütleb Simo Nõmme.

Homme saab ta kuuekümneseks.

Valdo EINMANN